



Zdravotné riziká z pieskovísk možno rozdeliť do dvoch skupín – mikrobiálne a mechanické. V rámci mikrobiálneho rizika sa pri nedostatočnej hygiene deti môžu na pieskoviskách nakaziť rôznymi bakteriálnymi, parazitárnymi a vírusovými ochoreniami.

Pri **toxokaróze**, ktorej pôvodcom je škrkavka psia a mačacia, ide o parazitárne ochorenie, ktoré je za určitých podmienok prenosné aj na človeka pri nedodržiavaní hygienických opatrení. Prenos je možný hlavne vo vonkajšom prostredí (pôda, pieskoviská), kde dochádza k vylučovaniu vajčiek v truse zvierat a dieťa sa nakazí vajčkami škrkaviek v znečistenom piesku. Škrkavka poškodzuje vnútorné orgány, ako je črevo, pečeň, obličky, pľúca a zároveň vylučuje toxíny, ktoré poškodzujú organizmus.

Parazit *Toxoplasma gondii* vyvoláva ochorenia nazvané **toxoplazmóza**. Zdrojom nákazy je mačací trus, ktorý sa

nachádza v znečistenom pieskovisku. Dieťa sa nakazí špinavými rukami prostredníctvom vajčiek toxoplazmy. Ochorenie prebieha zvyčajne bezpríznakovo a prejaví sa až v dospelosti vo forme uzlinovej, očnej, mozgovej, resp. gynekologickej. U tehotných žien infekcia vyvoláva ťažké poškodenie plodu, resp. potrat.

**Giardióza** je ochorenie vyvolané prvokom *Giardia (lamblia) intestinalis*. Prameňom pôvodcu nákazy je mačka. Ochorenie sa prenáša cystami prvoka a manifestuje sa tráviacimi ťažkosťami u detí.

**Shigelóza** - jej pôvodcom je baktéria *Shigella dysenteriae*. Baktérie sa dostanú do úst dieťaťa špinavými rukami v znečistenom piesku. Ochorenie sa prejavuje horúčkou, nevoľnosťou, zvracaním, bolesťami brucha a vodnatými hnačkami. Dieťa je ohrozené najmä dehydratáciou.

**Salmonelóza** je hnačkové ochorenie, ktorého pôvodcom je baktéria *Salmonella enteritidis*. Najzraniteľnejšou skupinou sú malé deti, ktoré sa infikujú pri hraní sa v piesku. Ochorenie prebieha pod obrazom vodnatých hnačiek, vysokých teplôt a bolestí hlavy.

Riziká z mechanického poškodenia predstavujú najmä poranenia injekčnými ihlami alebo rozbitým sklom, ktoré sa nachádzajú voľne pohodené v pieskovisku. Okrem mechanického poranenia dieťaťa hrozia najmä závažné vírusové infekcie – vírusové hepatitídy a HIV. Nakoľko vírus HIV je citlivý na vonkajšie prostredie, nehrozí pri poranení injekčnou striekačkou vysoké riziko infekcie. Naopak vírusy hepatitídy typu B sú 100 krát infekčnejšie ako HIV a nakaziť nimi sa dá aj niekoľko týždňov zaschnutou krvou. Najnebezpečnejší je vírus hepatitídy typu C, vyvolávajúci závažné ochorenie, ktoré často prechádza do chronicity a je nevyliciteľné.

V rámci prevencie voči týmto nákazám je dôležité venovať pozornosť preventívnym opatreniam. Čo sa týka pieskovísk, sú potrebné pravidelné kontroly, zabránenie vstupu zvierat do pieskovísk a ich čistenie od ihiel a odpadkov. Rodičia by mali dbať na to, aby deti dodržiavali základné hygienické návyky a rešpektovať pokyny pediatra, pokiaľ ide o očkovanie dieťaťa. Zvieratá je potrebné pravidelne odčervovať a absolvovať s nimi všetky povinné očkovania.

V prípade mechanického poranenia dieťaťa napríklad znečistenou injekčnou striekačkou je nutné ranu ošetriť a dezinfikovať a informovať pediatra, ktorý rozhodne o ďalšom postupe (možnosť očkovania proti hepatitíde typu A a B, pravidelné sérologické vyšetrenia, resp. sledovanie zdravotného stavu dieťaťa počas 6 mesiacov).

Požiadavky na čistenie a udržiavanie pieskovísk stanovuje vyhláška MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Podľa tejto vyhlášky prevádzkovateľ pieskoviska pieskovisko čistí, prekopáva, prehrabáva a polieva pitnou vodou alebo vodou zodpovedajúcou požiadavkám na kvalitu vody na kúpanie najmenej raz za dva týždne počas sezóny, o čom musí viesť záznamy. Sezónou sa rozumie obdobie od 1. marca do 30. novembra kalendárneho roka.

Povinnosti prevádzkovateľa pieskoviska (ide o fyzickú osobu-podnikateľa alebo o právnickú osobu, ktoré prevádzkujú pieskoviská) stanovuje zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Povinnosť výmeny piesku zákon ani vyhláška prevádzkovateľom pieskovísk nestanovujú. Dôvodom je skutočnosť, že prevádzkovateľ v zmysle zákona je povinný zabezpečiť pravidelné čistenie a udržiavanie pieskoviska tak, aby nepredstavovali riziko ohrozenia zdravia v dôsledku ich mikrobiálneho alebo iného znečistenia. Či požadovanú kvalitu piesku zabezpečí jeho výmenou, je len na jeho rozhodnutí.

MUDr. Hamade Jana, PhD.

MUDr. Janechová Hana

Odbor hygieny detí a mládeže ÚVZ SR